

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar av Delbetänkandet av 2014 års människohandelsutredning: Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. SOU 2016:42

Dnr: Ju2016/04647/L5

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland anser att prostitution och människohandel är allvarliga brott och att det är viktigt att detta avspeglar sig i lagstiftningen. Vi instämmer i stora delar av utredarnas bedömning och förslag men med några synpunkter.

Länsstyrelsen Östergötland anser att ett undantag från kravet på dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst bör införas. Länsstyrelsen bedömer att skälen som utredarna för fram för ett införande av ett undantag på dubbel straffbarhet väger tyngre än de emot.

Utredaren föreslår att vid bedömningen om ett köp av sexuell handling av barn 15-17 år ska bedömas som grovt, ska det särskilt beaktas om barnet befunnit sig i en utsatt situation eller om gärningen annars varit av hänsynslös art. Länsstyrelsen Östergötland menar att barn som utsätts för prostitution alltid befinner sig i en utsatt situation.

Länsstyrelsen instämmer i förslaget om införandet av oaksamhetskrav för gärningsmän beträffande brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn.

Inledning

Människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt brott mot mänskliga rättigheter. Det är en kränkning av den enskildes rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp, samt ett hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen.

Enligt Länsstyrelsen i Stockholms rapport 2015:30 Människohandel med barn – Nationell kartläggning 2012-2015 har det registrerats misstankar om att 210 barn utsatts för människohandelsliknande brott mellan 2012-2015 i Sverige. 61 procent av barnen hade medborgarskap i ett afrikanskt eller asiatiskt land, 13 procent var medborgare i ett EU land och 9 procent hade svenskt medborgarskap. I rapporten går det att läsa att det vanligaste syftet som misstankarna rörde var sexuell exploatering (50 procent) varav 60 procent gällde flickor och 39 procent gällde pojkar. Rapporten berör gruppen barn som befinner sig i riskzonen. Dessa

grupper är ensamkommande asylsökande barn, ensamkommande barn som inte ansöker om asyl, EU medborgare och sist barn vars vårdnadshavare är utsatta för människohandel.¹

Enligt regeringen är köp av sexuella tjänster oacceptabla oavsett om det sker i Sverige eller utomlands.² I utredningen bekräftar utredarna de utsattas situation, bland annat genom att det finns en koppling mellan prostitution och människohandel och koppleri.³ Länsstyrelsen Östergötland instämmer i denna bedömning och framhåller vikten av att detta även avspeglar sig i lagstiftningen.

Regeringens övergripande nationella mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Länsstyrelsens tre regionala regeringsuppdrag: Samordningsuppdraget, kompetens- och metodstödsuppdraget som sker i samarbete med Socialstyrelsen och uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, utgår från regeringens fjärde jämställdhetsmål om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Länsstyrelsens synpunkter

3.7.5 Dubbel straffbarhet

I betänkandet föreslår utredaren att bestämmelsen om förbud mot köp av sexuell tjänst inte bör undantas från kravet på dubbel straffbarhet. Länsstyrelsen instämmer inte i utredarens förslag. Vi menar att skäl som utredarna för fram för ett införande av ett undantag på dubbel straffbarhet väger tyngre än de skäl som förs fram emot. Länsstyrelsen lyfter nedan följande anledningar till sitt ställningstagande i frågan:

I omvärldsbevakningen som berör ämnet vill vi som exempel lyfta fram kvinnorrättsorganisationen Terra De Femmes rapporteringar från Tyskland där sexuella tjänster inte är kriminaliserade. Enligt kvinnorrättsorganisationen Terre De Femmes är Tyskland ett huvudmål för handel med kvinnor.⁴ Vidare framkommer att över hälften av de tillfrågade kvinnorna som är utsatta för prostitution i Tyskland uppger att de utsatts för våldtäkt och våld.

Efter att Frankrike infört en lag mot sexköp i landet, har nya bordeller för sexköp öppnats vid gränsen i Frankrike, och som konsekvens får det att europeiska sexköpare besöker dessa bordeller. Mot bakgrund av denna typ av uppgifter, kan risken bli att individer som befinner sig i utsatta situationer utomlands i högre grad utsätts för koppleri, människohandel och prostitution när efterfrågan förflyttas utomlands. Detta kan i sin tur bidra till att det skapas mer organiserade marknader utomlands som tjänar pengar på människors utsatthet och att prostitution koncentreras till de länder där köp av sexuella tjänster inte är brottsligt.

Fokus bör utgå från regeringens eget ställningstagande i frågan om att köp av sexuella tjänster är oacceptabla oavsett om det sker i Sverige eller utomlands. Att undanta brottet för kravet på dubbel straffbarhet kan främja internationell samsyn kring brottet och även främja kvinnorrättsorganisationers arbete i utlandet för att liknande lagstiftning som införts i Sverige också införs i fler länder.

¹ Människohandel med barn – Nationell kartläggning 2012-2015. Rapport 2015:30, Länsstyrelsen Stockholm

² SOU 2016:42, sid 40

³ SOU 2016:42, sid 37

⁴ SOU 2016:42, sid 86

Att främja utveckling av strukturer för tillämpning av lagen

Länsstyrelsen håller med utredarna om att de befintliga internationella förutsättningarna utgör ett hinder för implementering och tillämpning av ett sådant undantag. Länsstyrelsen menar dock att internationellt sett så finns det en samsyn kring vikten av att bekämpa människohandel för sexuella ändamål. Med anledning av de samband som finns mellan köp av sexuell tjänst, människohandel och koppleri, kan ett införande av undantag från dubbel straffbarhet leda till en ökad identifiering av människohandel och koppleri med anknytning till Sverige.

Generell översyn av kravet på dubbel straffbarhet för samtliga sexualbrott mot vuxna

Utredarna hänvisar till att det idag saknas undantag från dubbel straffbarhet för sexualbrott begångna mot vuxna. Många vuxna som utsätts för sexualbrott tillhör särskilt sårbara grupper. Länsstyrelsen vill därför särskilt trycka på att en generell översyn av kravet på dubbel straffbarhet för samtliga sexualbrott mot vuxna behöver göras framöver.

4.7.6 Närmare om grovt köp av sexuell handling av barn

Utredaren föreslår att vid bedömningen om ett köp av sexuell handling av barn 15-17 år ska bedömas som grovt, ska det särskilt beaktas om barnet befunnit sig i en utsatt situation eller om gärningen annars varit av hänsynslös art. Länsstyrelsen Östergötland menar att barn som utsätts för prostitution alltid befinner sig i en utsatt situation. Länsstyrelsen vill särskilt trycka på att det är av största vikt att vidta alla åtgärder som behövs för att särskilt säkerställa att barn skyddas från utnyttjande genom människohandel, prostitution, sexuella övergrepp och våld.

5. Oaktsamhetskravet för gärningsmän beträffande brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn

Länsstyrelsen instämmer i förslaget om införandet av oaktsamhetskrav för gärningsmän beträffande brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn. Länsstyrelsen Östergötland anser, liksom utredarna, att bestämmelsen fyller en viktig funktion i upprätthållandet av det straffrättsliga skyddet för barn mot att utsättas för sexuella övergrepp.

Avslutande synpunkter

Barnrättsperspektivet

I Länsstyrelsen Stockholms rapport (2015:30) Människohandel med barn, lyfts barn vars vårdnadshavare är utsatta för människohandel upp som en sårbar grupp. Barn som växer upp med vårdnadshavare som själv är utsatt för människohandel för sexuella ändamål och prostitution riskerar sin hälsa och utveckling, bland annat genom att själva bli utsatta. Mot bakgrund av denna omfattande och viktiga utredning är det av största vikt att lyfta barnrättsperspektivet och barnkonventionen som gäller alla barn och stärka skyddet för barn oavsett om de bor i Sverige eller utomlands.

Kvinnorättsperspektivet

Övervägande är det kvinnor som utsätts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål, där kvinnokroppen blir en handelsvara. Utifrån de befintliga maktstrukturer som råder i världen och där ojämställdhet mellan könen och ojämlikhet i synen på människovärdet existerar, blir denna fråga särskild viktig att hantera.

I detta ärende har Länsråd Kristina Zetterström beslutat. Utvecklingsledare Maha Eichoue har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Linda Pergelius Thorbjörnson och chefsjurist Kristina Samuelsson deltagit.

Kristina Zetterström
Länsråd

Maha Eichoue
Utvecklingsledare